

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن
و کشاورزی خراسان رضوی

پایش تورم
استان خراسان رضوی
شهریور ماه ۱۴۰۵

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن
و کشاورزی خراسان رضوی

عنوان گزارش

پایش تورم استان
خراسان رضوی

شهریور ماه

۱۴۰۵

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن
و کشاورزی خراسان رضوی

شناسنامه گزارش

عنوان: پایش تورم استان خراسان رضوی (شهریور ماه ۱۴۰۵)

نوع گزارش: مروری تحلیلی سیاستی ارزیابی و پایش آینده پژوهشی

حوزه موضوعی: اقتصاد کلان

تهیه و تدوین: سعیده به نژاد - فاطمه میرحسینی

ناظر: سمیرا سبزواری

مرکز مطالعات و بررسی‌های اقتصادی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و

کشاورزی خراسان رضوی

واژگان کلیدی: تورم - شاخص قیمت مصرف کننده - خراسان رضوی - کشور

صفحه آرایی و چاپ: روابط عمومی اتاق بازرگانی خراسان رضوی

شناسه گزارش: RE-MR01-1405-10

تاریخ انتشار: مهر ماه ۱۴۰۵

کلیه حقوق گزارشات برای اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی محفوظ است و هرگونه استفاده و بهره‌وری از داده‌ها، مطالب و محتوای این گزارش، با ذکر نام منبع (گزارش، تهیه کننده) و بدون دخل و تصرف در محتوا مجاز می‌باشد.

فهرست مطالب:

۵	خلاصه مدیریتی:
۹	مقدمه:
۱۰	روند نرخ تورم ماهانه در کشور و استان:
۱۱	مقایسه نرخ تورم ماهانه در استان‌ها:
۱۲	مقایسه درصد تغییر نرخ تورم ماهانه در استان‌ها:
۱۳	مقایسه تورم ماهانه خوراکی‌ها و کالاهای غیرخوراکی در استان‌ها:
۱۶	جزئیات تورم ماهانه در زیرگروه‌های کالاها و خدمات در کشور و استان
۱۹	روند نرخ تورم نقطه به نقطه در کشور و استان:
۲۰	مقایسه نرخ تورم نقطه به نقطه در استان‌ها (مرداد ماه ۱۴۰۵):
۲۲	مقایسه تورم نقطه به نقطه خوراکی‌ها و کالاهای غیرخوراکی و خدمات در استان‌ها:
۲۴	جزئیات تورم نقطه به نقطه در زیرگروه‌های کالاها و خدمات در کشور و استان:
۲۷	مقایسه تورم دهک‌های هزینه‌ای (شهریور ماه ۱۴۰۵):
۳۰	سهم گروه‌های کالا و خدمات در تورم ماهانه دهک‌های هزینه‌ای
۳۲	تحلیل ضرایب اهمیت گروه‌های کالا و خدمات در دهک‌های هزینه‌ای
۳۴	جمع‌بندی
۳۶	منابع و مراجع:

خلاصه مدیریتی:

تحولات شاخص قیمت مصرف‌کننده در شهریورماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که وضعیت تورمی خراسان رضوی در مقایسه با کشور، تصویری دوگانه دارد. از یک سو، تورم ماهانه استان با نرخ ۳.۹ درصد، ۰.۳ واحد درصد کمتر از متوسط ۴.۲ درصدی کشور بوده است؛ از سوی دیگر، تورم نقطه‌به‌نقطه استان با نرخ ۹۷.۱ درصد، ۷.۳ واحد درصد بالاتر از نرخ ۸۹.۸ درصدی کشور قرار داشته است. این تفاوت نشان می‌دهد که اگرچه افزایش قیمت‌ها در افق کوتاه‌مدت در استان اندکی کمتر از متوسط کشور بوده، اما سطح افزایش قیمت‌ها نسبت به ماه مشابه سال قبل همچنان در خراسان رضوی بالاتر است.

تصویر کلی تورم شهریورماه ۱۴۰۵

شاخص	کشور	خراسان رضوی	فاصله استان با کشور
تورم ماهانه	۴.۲ درصد	۳.۹ درصد	۰.۳- واحد درصد
تورم نقطه‌به‌نقطه	۸۹.۸ درصد	۹۷.۱ درصد	۷.۳ واحد درصد
تورم سالانه	۷۳.۶ درصد	۷۹.۹ درصد	۶.۳ واحد درصد

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های تورم شهریورماه، تغییر ترکیب فشارهای تورمی در مقیاس ماهانه است. در خراسان رضوی، تورم ماهانه گروه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات ۱.۲ درصد بوده که ۱.۱ واحد درصد کمتر از نرخ ۲.۳ درصدی کشور است. در مقابل، تورم ماهانه کالاهای غیرخوراکی و خدمات در استان به ۶.۱ درصد رسیده و ۰.۴ واحد درصد بالاتر از متوسط کشور قرار گرفته است. این الگو نشان می‌دهد که در شهریورماه، کانون افزایش قیمت‌ها در استان بیش از ماه قبل به سمت کالاهای غیرخوراکی و خدمات متمایل شده است.

در سطح زیرگروه ها، **ارتباطات** مهم ترین مورد واگرایی خراسان رضوی از کشور در تورم ماهانه بوده است؛ نرخ تورم این زیرگروه در استان به **۲۵.۵ درصد** رسیده و **۱۰.۸ واحد درصد بالاتر از کشور** قرار گرفته است. همچنین، تورم برخی زیرگروه ها از جمله خدمات حمل و نقل عمومی، خدمات نگهداری و تعمیر واحد مسکونی، چای، قهوه، کاکائو، نوشابه و آبمیوه و ماهی ها و صدف داران در استان بالاتر از متوسط کشور بوده است. در مقابل، در مجموعه ای از زیرگروه ها از جمله آموزش، تفریح و فرهنگ، خرید وسایل نقلیه، بهداشت و درمان، هتل و رستوران، نان و غلات، شیر، پنیر و تخم مرغ، گوشت قرمز و ماکیان، سبزیجات و میوه و خشکبار، نرخ تورم استان پایین تر از نرخ متناظر کشور قرار داشته است.

مقایسه مرداد و شهریور نیز نشان می دهد که **جهت شکاف تورم ماهانه استان و کشور در تعدادی از زیرگروه ها تغییر کرده است**. در برخی اقلام خوراکی و خدماتی، نرخ تورم استان که در مرداد بالاتر از کشور بود، در شهریور به سطحی پایین تر از متوسط کشور رسیده است؛ در مقابل، در برخی زیرگروه ها از جمله آب، برق و سوخت، اجاره، مسکن و ماهی ها و صدف داران، جهت شکاف معکوس شده است. در زیرگروه ارتباطات نیز، با وجود بالاتر بودن نرخ استان در هر دو ماه، فاصله آن با کشور از حدود **۱ واحد درصد در مرداد به ۱۰.۸ واحد درصد در شهریور** افزایش یافته که از مهم ترین تغییرات این ماه به شمار می رود.

در شاخص تورم نقطه به نقطه، مسیر کشور و استان متفاوت بوده است. نرخ کشور از **۸۹.۰ درصد در مرداد به ۸۹.۸ درصد در شهریور** ماه افزایش یافته، در حالی که نرخ خراسان رضوی از **۹۷.۵ به ۹۷.۱ درصد** کاهش یافته است. در نتیجه، شکاف استان و کشور از حدود **۸.۵ واحد درصد به ۷.۳ واحد درصد** کاهش یافته است. با این حال، نرخ استان همچنان بالاتر از متوسط کشور قرار دارد. همچنین، فاصله میان بالاترین و پایین ترین نرخ تورم نقطه به نقطه استان های کشور به **۳۹.۷ واحد درصد** رسیده و تعداد استان های دارای نرخ بالاتر از ۱۰۰ درصد همچنان **۹ استان** باقی مانده است.

تفکیک گروه های اصلی در شاخص نقطه به نقطه نیز نشان می دهد که وجه متمایز تورم استان بیش از آنکه در خوراکی ها باشد، در کالاهای غیر خوراکی و خدمات نمایان است. تورم نقطه به نقطه خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات در خراسان

رضوی ۱۲۳.۲ درصد بوده که تنها ۱.۴ واحد درصد بالاتر از متوسط کشور است؛ در حالی که نرخ تورم کالاهای غیرخوراکی و خدمات در استان ۸۱ درصد بوده و ۹.۱ واحد درصد بالاتر از نرخ ۷۱.۹ درصدی کشور قرار گرفته است.

در کنار تفاوت‌های استانی و گروهی، بررسی دهک‌های هزینه‌ای نشان می‌دهد که هم نرخ تورم و هم ترکیب عوامل مؤثر بر آن میان خانوارها متفاوت است. نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در دهک‌های پایین‌تر در مجموع بیشتر بوده و فاصله دهک اول و دهم حدود ۹.۵ واحد درصد است. در مقابل، در تورم ماهانه شهریور، دهک‌های بالاتر نرخ بیشتری را تجربه کرده‌اند؛ به‌طوری‌که تورم ماهانه از ۲.۸۶ درصد در دهک اول به ۵.۲۷ درصد در دهک دهم افزایش یافته است.

بررسی سهم گروه‌ها در شکل‌گیری تورم ماهانه نیز تفاوت قابل‌توجهی میان دهک‌ها نشان می‌دهد. در دهک اول، حدود ۳۱.۵ درصد از تورم ماهانه مربوط به خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات و ۶۸.۵ درصد مربوط به کالاهای غیرخوراکی و خدمات بوده است؛ در حالی که در دهک دهم، سهم این دو گروه به‌ترتیب به ۱۶.۷ و ۸۳.۳ درصد می‌رسد. همچنین، سهم حمل‌ونقل از تورم ماهانه از حدود ۵.۲ درصد در دهک اول به ۲۴.۱ درصد در دهک دهم افزایش یافته است. این تفاوت نشان می‌دهد که منشأ تورم در دهک‌های مختلف یکسان نیست و در دهک‌های بالاتر، نقش گروه‌های غیرخوراکی و خدمات در شکل‌گیری تورم ماهانه پررنگ‌تر بوده است.

ساختار متفاوت سبد هزینه‌ای دهک‌ها نیز در تبیین این تفاوت اهمیت دارد. ضریب اهمیت خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات از ۴۲.۳۶ درصد در دهک اول به ۲۱.۵۵ درصد در دهک دهم کاهش می‌یابد، در حالی که وزن کالاهای غیرخوراکی و خدمات از ۵۷.۶۴ درصد به ۷۸.۴۵ درصد افزایش پیدا می‌کند. بنابراین، ارزیابی آثار تورم بر خانوارها صرفاً بر اساس نرخ تورم کافی نیست و باید شدت افزایش قیمت‌ها، سهم گروه‌ها در تورم و وزن آنها در سبد هزینه‌ای هر دهک به‌صورت هم‌زمان مورد توجه قرار گیرد.

در مجموع، تحولات شهر یورماه نشان می دهد که وضعیت توریسم خراسان رضوی در مقایسه با کشور یکدست نیست؛ تورم ماهانه استان اندکی پایین تر از متوسط کشور قرار دارد، در حالی که تورم نقطه به نقطه و سالانه همچنان بالاتر از متوسط ملی است. همزمان، انتقال نسبی فشار تورمی ماهانه به سمت کالاهای غیرخوراکی و خدمات، فاصله قابل توجه استان و کشور در برخی زیرگروه ها به ویژه ارتباطات و آب، برق و سوخت، و تفاوت اثر تورم میان دهک های هزینه ای، سه محور اصلی هستند که در پایش های بعدی استان باید با دقت بیشتری دنبال شوند.

مقدمه:

تورم در اقتصاد ایران طی سال‌های اخیر از یک نوسان مقطعی قیمت‌ها فراتر رفته و به یکی از مهم‌ترین متغیرهای اثرگذار بر قدرت خرید خانوار، هزینه فعالیت بنگاه‌ها و فضای تصمیم‌گیری اقتصادی تبدیل شده است. در چنین شرایطی، بررسی صرف یک شاخص کلی برای ارزیابی وضعیت تورم کافی نیست؛ زیرا نرخ تورم ماهانه، نقطه‌به‌نقطه و سالانه هر یک افق زمانی متفاوتی را منعکس می‌کنند و در عین حال، ترکیب افزایش قیمت‌ها میان گروه‌های کالایی، خدمات، استان‌ها و دهک‌های هزینه‌ای یکسان نیست.

داده‌های شهریورماه ۱۴۰۵ نیز تصویری چندلایه از تحولات قیمت‌ها ارائه می‌کند. در سطح کشور، تورم ماهانه به ۴.۲ درصد، تورم نقطه‌به‌نقطه به ۸۹.۸ درصد و تورم سالانه به ۷۳.۶ درصد رسیده است در خراسان رضوی، هرچند نرخ تورم ماهانه پایین‌تر از متوسط کشور قرار گرفته، تورم نقطه‌به‌نقطه همچنان از نرخ ملی بالاتر است. علاوه بر این، ترکیب تورم در شهریور تغییر محسوسی داشته و در مقیاس ماهانه، افزایش قیمت کالاهای غیرخوراکی و خدمات از خوراکی‌ها پیشی گرفته است؛ در حالی که در افق نقطه‌به‌نقطه، اقلام خوراکی همچنان نرخ‌های به‌مراتب بالاتری را تجربه می‌کنند.

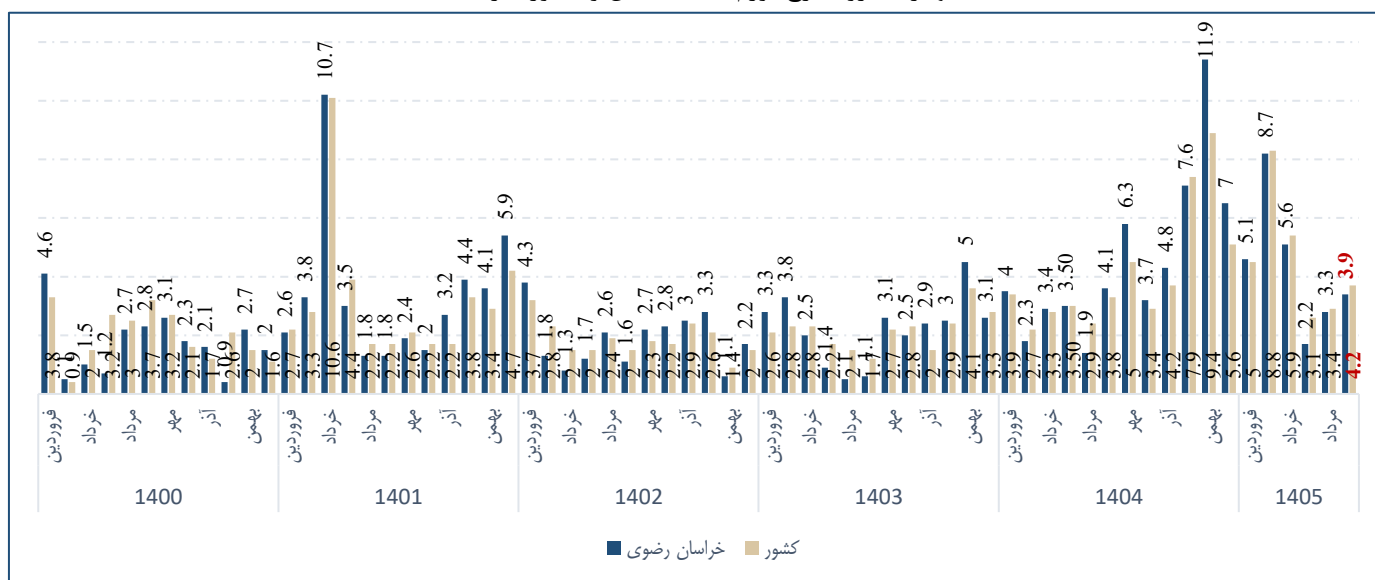
از سوی دیگر، آثار افزایش قیمت‌ها برای همه خانوارها یکسان نیست. تفاوت ضرایب اهمیت کالاها و خدمات در سبد دهک‌های هزینه‌ای سبب می‌شود تغییر قیمت یک گروه مشخص، اثر متفاوتی بر شاخص قیمت خانوارهای واقع در دهک‌های مختلف داشته باشد. به همین دلیل، بررسی تورم از منظر توزیعی و مقایسه ساختار سبد هزینه‌ای دهک‌ها، در کنار تحلیل جغرافیایی استان‌ها و بررسی زیرگروه‌های کالایی و خدماتی، می‌تواند تصویر دقیق‌تری از دامنه و محل تمرکز فشارهای قیمتی ارائه کند.

گزارش حاضر با اتکا به داده‌های مرکز آمار ایران و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی خراسان رضوی، تحولات تورم در شهریورماه ۱۴۰۵ را در چند سطح بررسی می‌کند: روند شاخص‌های اصلی تورم در کشور و خراسان رضوی، جایگاه استان در مقایسه با سایر استان‌ها، تغییرات گروه‌ها و زیرگروه‌های کالا و خدمات، مقایسه تحولات مرداد و شهریور و در نهایت، تفاوت نرخ تورم و ساختار سبد مصرفی در دهک‌های هزینه‌ای. هدف این گزارش، فراتر از توصیف تغییرات

شاخص قیمت مصرف کننده، شناسایی مهم ترین کانون های افزایش قیمت و تبیین تفاوت های الگوی تورم خراسان رضوی در مقایسه با متوسط کشور است.

روند نرخ تورم ماهانه در کشور و استان:

نمودار ۱- روند نرخ تورم ماهانه استان و کشور (درصد)

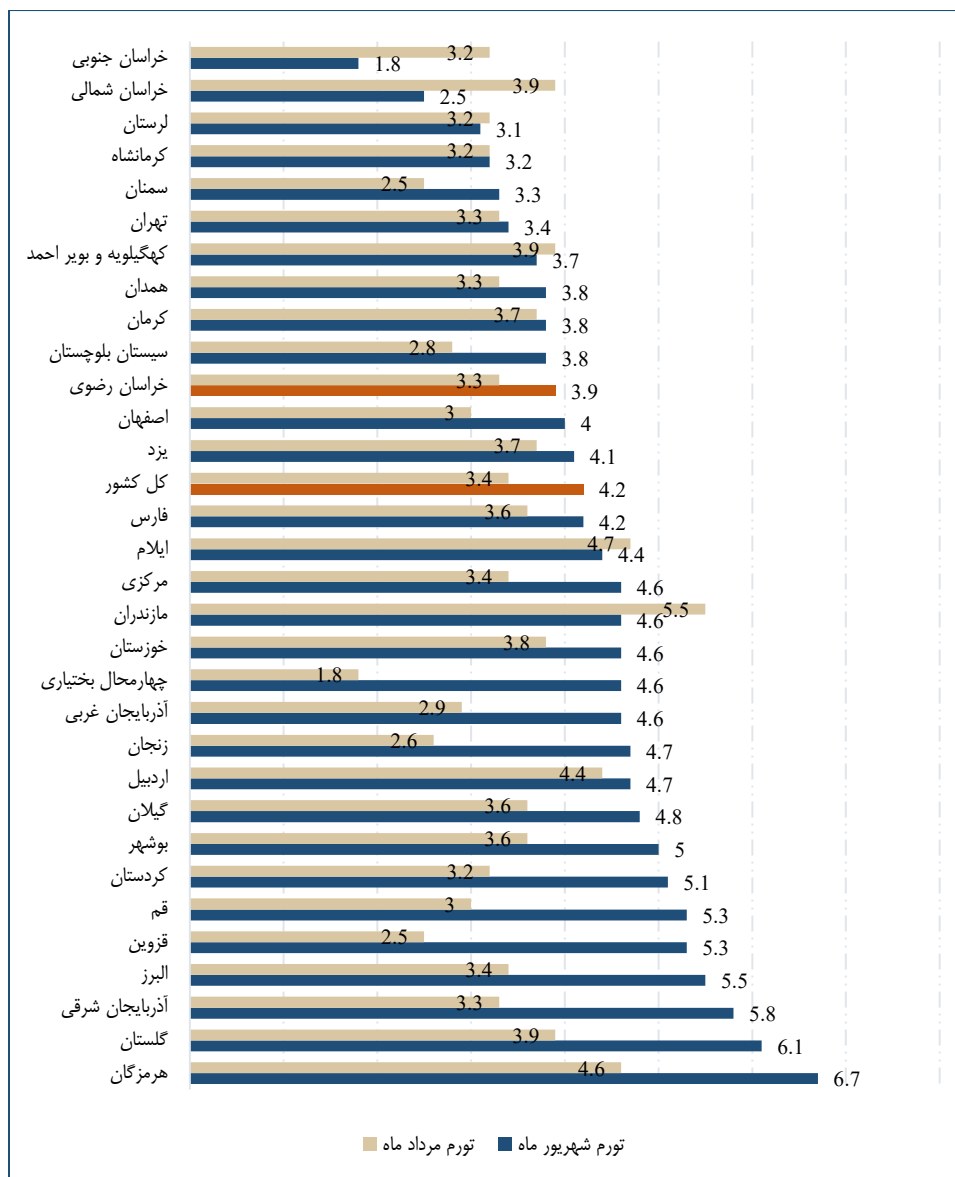

منبع: مرکز آمار ایران (۱۴۰۵)

در شهریورماه ۱۴۰۵، نرخ تورم ماهانه کشور از ۳.۴ درصد در مرداد به ۴.۲ درصد افزایش یافت؛ بنابراین سرعت افزایش سطح عمومی قیمت ها نسبت به ماه قبل بیشتر شده است. در خراسان رضوی نیز تورم ماهانه از ۳.۳ به ۳.۹ درصد رسیده است. افزایش نرخ تورم ماهانه در استان، معادل ۰.۶ واحد درصد، کمتر از افزایش ۰.۸ واحد درصدی کشور بوده و در نتیجه نرخ تورم ماهانه خراسان رضوی در شهریور ۰.۳ واحد درصد پایین تر از متوسط کشور قرار گرفته است.

مقایسه نرخ تورم ماهانه در استان‌ها:

نمودار ۲- مقایسه نرخ تورم ماهانه استان‌ها (درصد)

منبع: مرکز آمار ایران (۱۴۰۵)

مقایسه تورم ماهانه استان‌های مختلف کشور حاکی از افزایش پراکندگی این نرخ در میان استان‌هاست. اختلاف ۳.۷ واحد درصدی میان کمترین و بیشترین نرخ تورم ماهانه استانی در مردادماه، به ۴.۹ واحد درصد اختلاف در شهریورماه رسیده است که افزایش نابرابری استان‌ها در تحمل تورم را نشان می‌دهد.

در میان استان های کشور، استان هرمزگان با نرخ تورم ماهانه ۶.۷ درصد، بالاترین نرخ تورم ماهانه را داشته و پس از آن، استان های گلستان، آذربایجان شرقی و البرز به ترتیب با نرخ های ۶.۱، ۵.۸ و ۵.۵ درصد، در جایگاه دوم تا چهارم قرار دارند. در طرف مقابل نیز استان های خراسان جنوبی، خراسان شمالی، لرستان و کرمانشاه به ترتیب با نرخ های ۱.۸، ۲.۵، ۳.۱ و ۳.۲ درصد، پایین ترین نرخ تورم ماهانه را به ثبت رسانده اند.

خراسان رضوی با تورم ماهانه ۳.۹ درصد، ۰.۳ واحد درصد پایین تر از متوسط کشور قرار گرفته و در میان استان های با نرخ های پایین تر تورم ماهانه، جایگاه یازدهم را داشته است. با این حال، افزایش نرخ استان نسبت به مرداد نشان می دهد این موقعیت نسبی به معنای کاهش سطح فشار قیمتی نیست.

مقایسه درصد تغییر نرخ تورم ماهانه در استان ها:

نمودار ۳- درصد تغییر نرخ تورم ماهانه استان ها در شهریورماه نسبت به مردادماه ۱۴۰۵

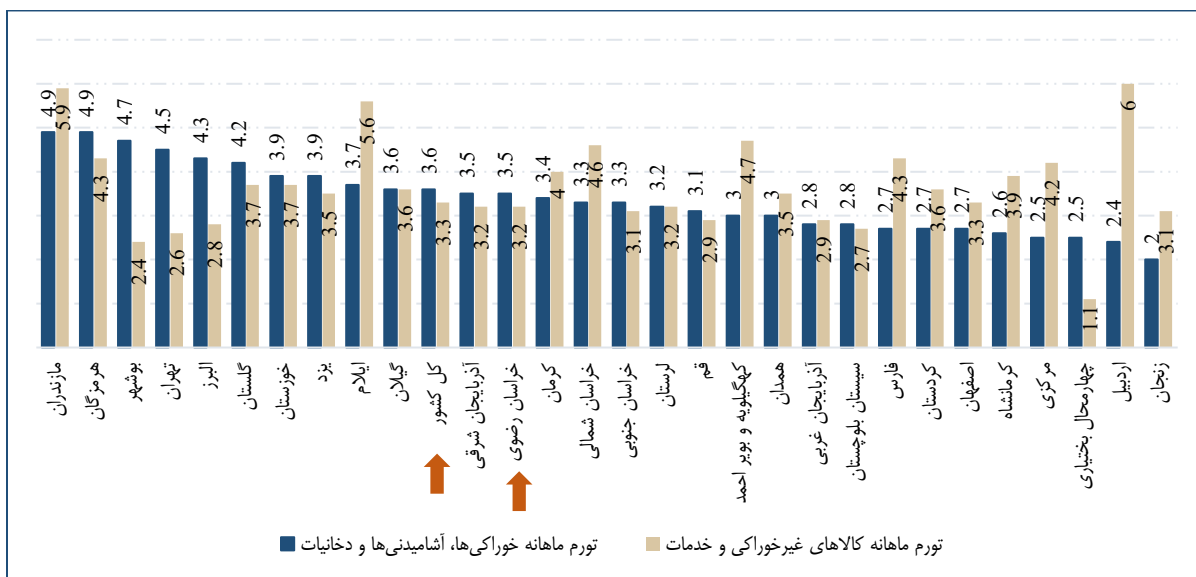

منبع: مرکز آمار ایران (۱۴۰۵)

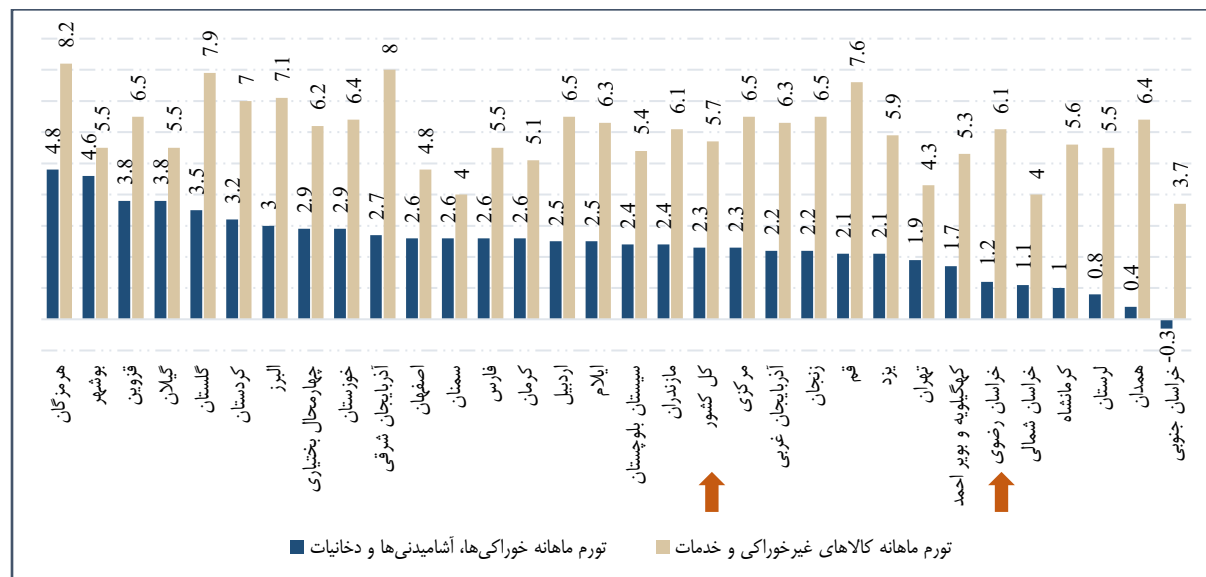
بررسی درصد تغییر نرخ تورم ماهانه استان ها در شهریور نسبت به مرداد نشان می دهد که شدت تغییر نرخ تورم در میان استان های کشور متفاوت بوده است. درصد تغییر نرخ تورم ماهانه بر مبنای مقایسه نرخ شهریور با مرداد محاسبه شده و از آنجا که این شاخص به سطح نرخ تورم در ماه پایه حساس است، به ویژه در استان هایی که نرخ تورم مرداد پایین تر بوده، ممکن است مقادیر نسبتاً بزرگی را نشان دهد. از این رو، برای تفسیر دقیق تر این شاخص، لازم است درصد تغییر نرخ تورم در کنار میزان تغییر آن بر حسب واحد درصد مورد توجه قرار گیرد.

در سطح کشور، نرخ تورم ماهانه از ۳.۴ درصد در مرداد به ۴.۲ درصد در شهریور افزایش یافته است؛ این تغییر معادل ۲۳.۵ درصد افزایش نسبت به نرخ ماه قبل و ۰.۸ واحد درصد افزایش در خود نرخ تورم است. در خراسان رضوی نیز نرخ تورم ماهانه از ۳.۳ به ۳.۹ درصد رسیده که معادل ۱۸.۲ درصد افزایش و ۰.۶ واحد درصد افزایش است.

نمودار ۴- مقایسه تورم ماهانه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات و کالاهای غیرخوراکی و خدمات در استان‌ها (درصد) - مرداد ماه

نمودار ۵- مقایسه تورم ماهانه خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات و کالاهای غیرخوراکی و خدمات در استان ها (درصد) -
شهریور ماه

منبع: مرکز آمار ایران (۱۴۰۵)

تورم ماهانه گروه های کالایی اصلی کشور در شهریورماه ۱۴۰۵ الگویی مشابه تیرماه و بسیار متفاوت با مردادماه از خود نشان داده است. همان طور که در نمودار ملاحظه می شود در این ماه، نرخ تورم ماهانه کالاهای غیرخوراکی و خدمات در تمامی استان ها بالاتر از نرخ تورم خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات بوده است.

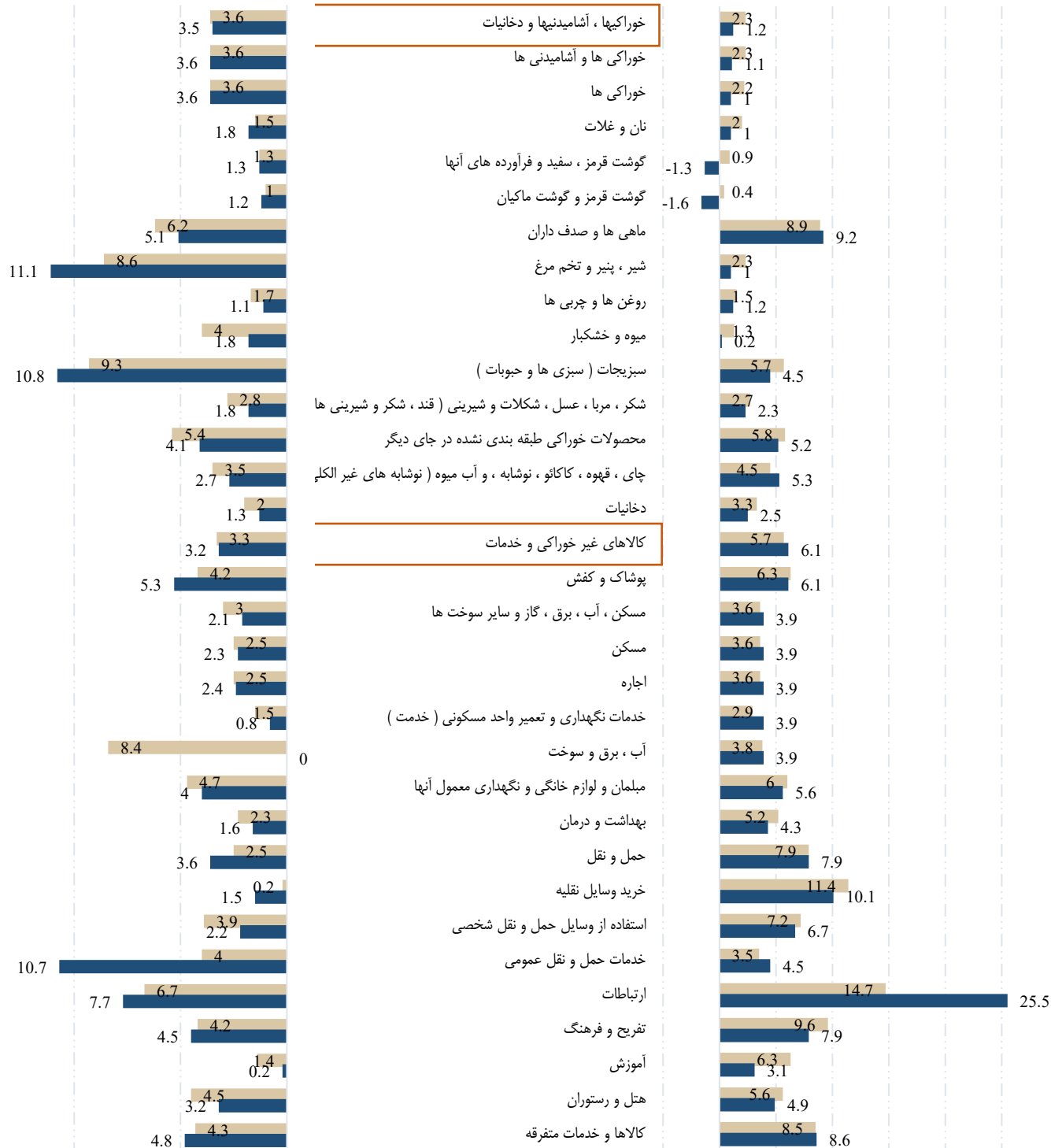
در گروه خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات، استان هرمزگان با نرخ ۴.۸ درصد در جایگاه اول بیشترین نرخ تورم ماهانه و پس از آن، استان های بوشهر و قزوین به ترتیب با نرخ های ۴.۶ و ۳.۸ در رتبه دوم و سوم قرار دارند. در سمت مقابل، استان های خراسان جنوبی، همدان و لرستان به ترتیب با نرخ های ۰.۳، ۰.۴ و ۰.۸ پایین ترین نرخ تورم ماهانه را ثبت کرده اند.

در مقابل، در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات، بیشترین نرخ تورم ماهانه توسط استان های هرمزگان، آذربایجان شرقی و گلستان به ترتیب با نرخ های ۸.۲، ۸ و ۷.۹ درصد به ثبت رسیده است. همچنین استان های خراسان جنوبی (۳.۷ درصد)، خراسان شمالی و سمنان (هر دو ۴ درصد) پایین ترین نرخ تورم ماهانه در این گروه را داشته اند.

استان خراسان رضوی نیز با ثبت نرخ ۱.۲ درصد، ششمین استان کشور با کمترین نرخ تورم ماهانه در گروه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات بوده است. در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات نیز، این استان نرخ تورم ماهانه ۶.۱ درصدی را تجربه کرده است. این اختلاف ۴.۹ واحد درصدی بین دو گروه کالایی در استان خراسان رضوی در حالی اتفاق افتاده است که ماه گذشته، نرخ تورم ماهانه کالاهای غیرخوراکی و خدمات در این استان، کمتر از گروه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات بوده است.

جزئیات تورم ماهانه در زیرگروه های کالاها و خدمات در کشور و استان

نمودار ۶- مقایسه تورم ماهانه زیرگروه های کالا و خدمات در کشور و استان (درصد)

تورم مرداد ماه در استان تورم مرداد ماه در کشور

تورم شهریه در استان تورم شهریه در کشور

بر اساس آمار نرخ تورم ماهانه زیرگروه‌های کالایی و خدمات در شهریورماه، نرخ تورم دو گروه اصلی "خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات" و "کالاهای غیرخوراکی و خدمات" در استان خراسان رضوی با متوسط کشور تفاوت داشته است. تورم ماهانه گروه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات در استان ۱.۲ درصد بوده که ۱.۱ واحد درصد کمتر از نرخ ۲.۳ درصدی کشور است. در مقابل، تورم ماهانه گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات در استان به ۶.۱ درصد رسیده که ۰.۴ واحد درصد بالاتر از نرخ ۵.۷ درصدی کشور بوده است.

در میان زیرگروه‌های خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات در سطح کشور، بیشترین نرخ تورم ماهانه به‌ترتیب مربوط به ماهی‌ها و صدف‌داران با ۸.۹ درصد، محصولات خوراکی طبقه‌بندی‌نشده در جای دیگر با ۵.۸ درصد و سبزیجات با ۵.۷ درصد بوده است. در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات نیز ارتباطات با ۱۴.۷ درصد، خرید وسایل نقلیه با ۱۱.۴ درصد و تفریح و فرهنگ با ۹.۶ درصد، بالاترین نرخ‌های تورم ماهانه کشور را ثبت کرده‌اند.

در مقابل، در سطح کشور پایین‌ترین نرخ تورم ماهانه زیرگروه‌های خوراکی به گوشت قرمز و گوشت ماکیان با ۰.۹ درصد و میوه و خشکبار با ۱.۳ درصد اختصاص داشته است. در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات نیز خدمات نگهداری و تعمیر واحد مسکونی با ۲.۹ درصد و خدمات حمل‌ونقل عمومی با ۳.۵ درصد، در زمره زیرگروه‌های دارای کمترین تورم ماهانه قرار داشته‌اند.

در استان خراسان رضوی، بیشترین تورم ماهانه در گروه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات به‌ترتیب در زیرگروه‌های ماهی‌ها و صدف‌داران با ۹.۲ درصد، چای، قهوه، کاکائو، نوشابه و آب‌میوه با ۵.۳ درصد و محصولات خوراکی طبقه‌بندی‌نشده در جای دیگر با ۵.۲ درصد مشاهده شده است. در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات نیز ارتباطات با ۲۵.۵ درصد، خرید وسایل نقلیه با ۱۰.۱ درصد و کالاها و خدمات متفرقه با ۸.۶ درصد، بیشترین افزایش ماهانه قیمت را در استان تجربه کرده‌اند.

از سوی دیگر، پایین‌ترین نرخ تورم ماهانه استان در زیرگروه‌های خوراکی مربوط به گوشت قرمز و گوشت ماکیان با ۱.۶- درصد و میوه و خشکبار با ۰.۲ درصد بوده است. در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات نیز آموزش با ۳.۱

درصد کمترین نرخ تورم ماهانه را داشته و پس از آن، زیرگروه های مرتبط با مسکن، اجاره، خدمات نگهداری و تعمیر واحد مسکونی و آب، برق و سوخت، با نرخ ۳.۹ درصد قرار گرفته اند.

همچنین، تورم برخی زیرگروه ها از جمله خدمات حمل و نقل عمومی، خدمات نگهداری و تعمیر واحد مسکونی، چای، قهوه، کاکائو، نوشابه و آبمیوه و ماهی ها و صدف داران در استان بالاتر از متوسط کشور قرار داشته است. در مقابل، تورم طیف گسترده ای از زیرگروه ها از جمله پوشاک و کفش، مبلمان و لوازم خانگی، آموزش، تفریح و فرهنگ، خرید وسایل نقلیه، بهداشت و درمان، هتل و رستوران، نان و غلات، شیر، پنیر و تخم مرغ، گوشت قرمز و گوشت ماکیان، سبزیجات، میوه و خشکبار و قند، شکر و شیرینی ها در استان پایین تر از نرخ متناظر کشور بوده است.

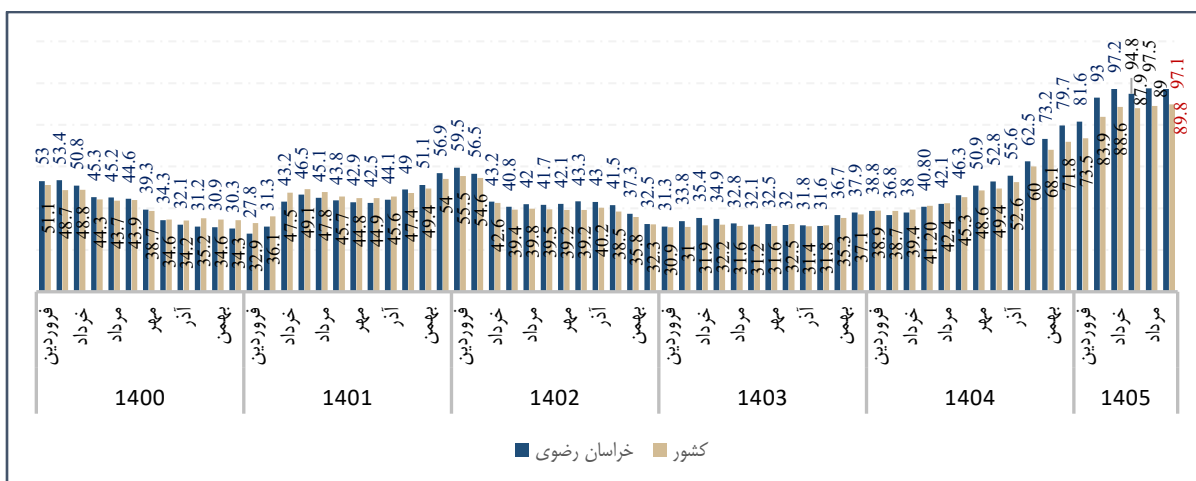
مقایسه تورم ماهانه مرداد و شهریور نشان می دهد که جهت و اندازه شکاف تورمی میان خراسان رضوی و کشور در برخی زیرگروه ها تغییر کرده است. در زیرگروه های شیر، پنیر و تخم مرغ، سبزیجات، گوشت قرمز و گوشت ماکیان، نان و غلات، خرید وسایل نقلیه، تفریح و فرهنگ و پوشاک و کفش، نرخ تورم استان که در مردادماه بالاتر از متوسط کشور بود، در شهریورماه به سطحی پایین تر از کشور رسیده است. در مقابل، در زیرگروه های آب، برق و سوخت، اجاره، مسکن و ماهی ها و صدف داران، جهت شکاف معکوس شده و نرخ تورم استان در شهریورماه بالاتر از متوسط کشور قرار گرفته است. در زیرگروه ارتباطات نیز، اگرچه نرخ تورم استان در هر دو ماه بالاتر از متوسط کشور بوده، فاصله آن با کشور از ۱ واحد درصد در مرداد به ۱۰.۸ واحد درصد در شهریور افزایش یافته است؛ موضوعی که از مهم ترین تغییرات شکاف تورمی استان و کشور در شهریورماه به شمار می رود.

جدول ۱- زیرگروه‌هایی که جهت شکاف تورمی آنها از مرداد به شهریور تغییر کرده است

زیرگروه	شکاف تورم استان با کشور- مرداد ماه	شکاف تورم استان با کشور- شهریور ماه
خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات		
سبزیجات	۱.۵	-۱.۲
شیر، پنیر و تخم مرغ	۲.۵	-۱.۳
گوشت قرمز و گوشت ماکیان	۰.۲	-۲
نان و غلات	۰.۳	-۱
ماهی‌ها و صدف داران	-۱.۱	۰.۳
کالاهای غیرخوراکی و خدمات		
تفریح و فرهنگ	۰.۳	-۱.۷
خرید وسایل نقلیه	۱.۳	-۱.۳
پوشاک و کفش	۱.۱	-۰.۲
آب، برق و سوخت	-۸.۴	۰.۱
اجاره	-۰.۱	۰.۳
مسکن	-۰.۲	۰.۳

روند نرخ تورم نقطه به نقطه در کشور و استان:

نمودار ۷- روند نرخ تورم نقطه به نقطه در استان و کشور (درصد)

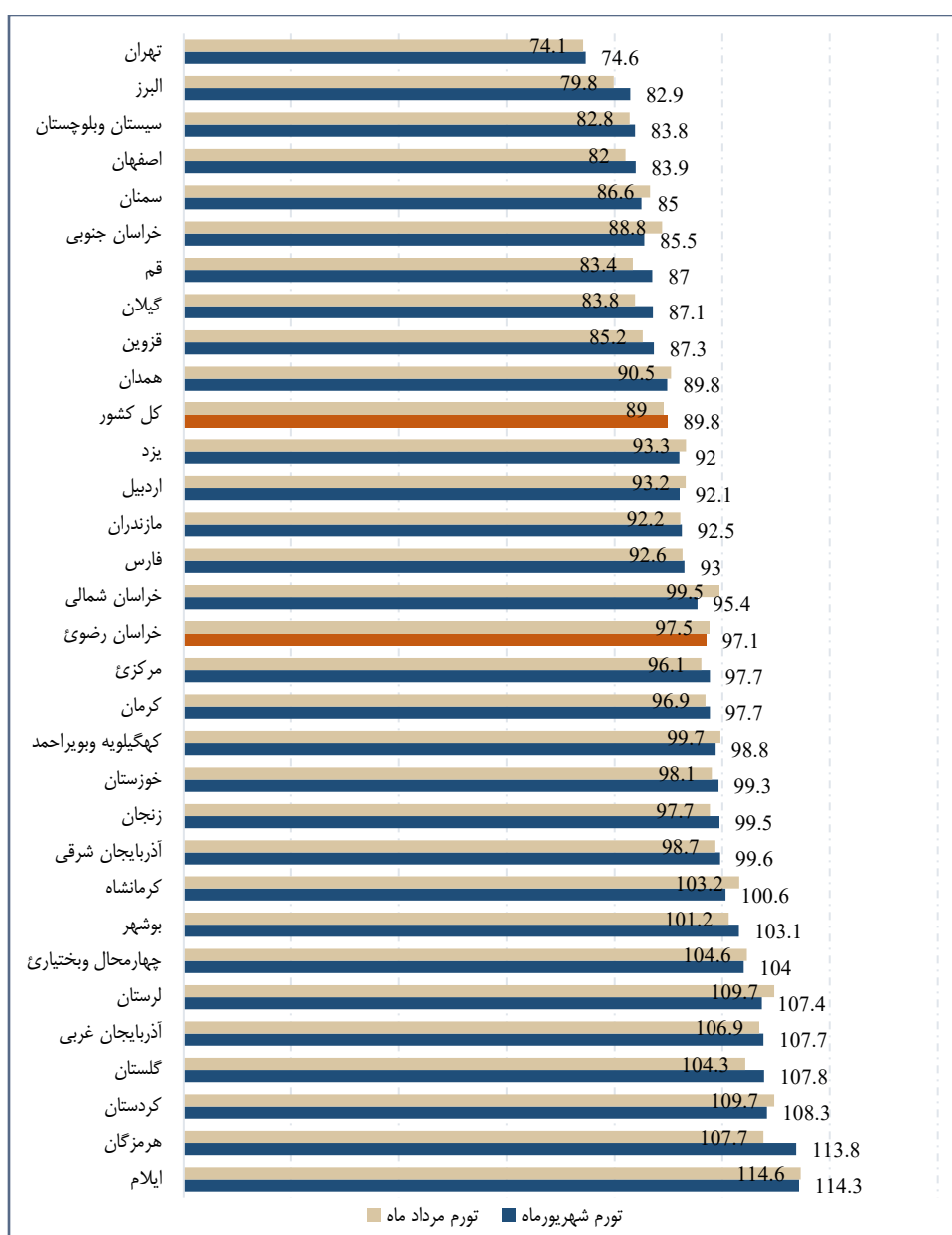

منبع: مرکز آمار ایران (۱۴۰۵)

بررسی روند نرخ تورم نقطه به نقطه کشور نشان دهنده تداوم مسیر صعودی افزایش قیمت ماه گذشته، در شهریورماه است. نرخ تورم نقطه به نقطه کشور در این ماه با رشد ۰.۸ واحد درصدی نسبت به ماه قبل، به نرخ ۸۹.۸ درصد رسیده است. در مقابل، استان خراسان رضوی با کاهش ۰.۴ واحد درصدی، نرخ ۹۷.۱ درصد را ثبت کرده است که ۷.۳ واحد درصد بالاتر از نرخ تورم کشور است.

مقایسه نرخ تورم نقطه به نقطه در استان ها (مرداد ماه ۱۴۰۵):

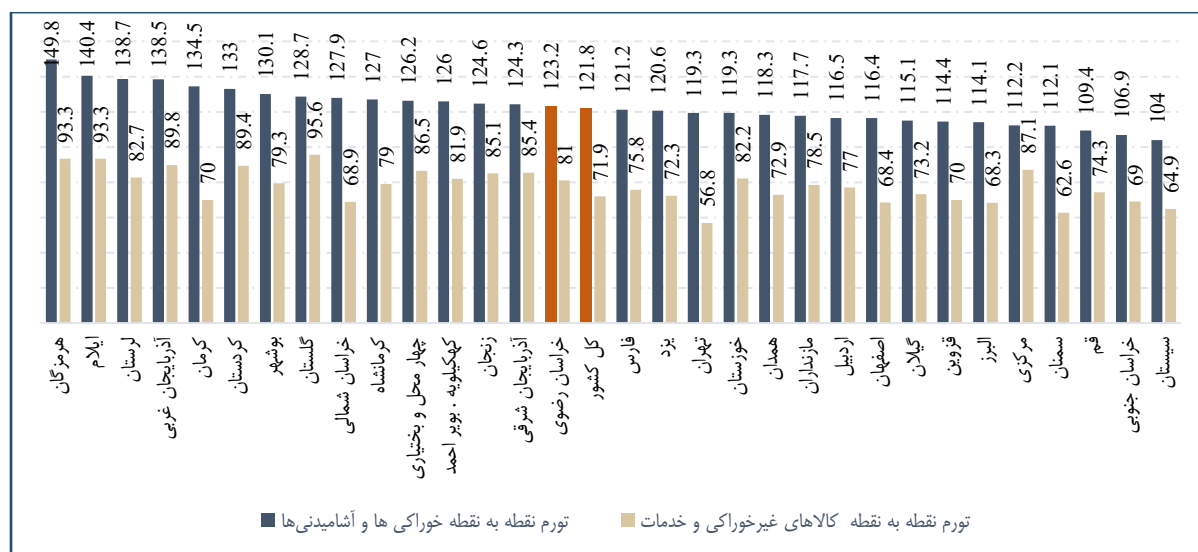
نمودار ۸- مقایسه نرخ تورم نقطه به نقطه استان ها (درصد)

بررسی تورم نقطه‌به‌نقطه استان‌های مختلف کشور، نشان‌دهنده افزایش این نرخ نسبت به ماه گذشته در برخی استان‌های کشور است. استان‌های ایلام، هرمزگان و کردستان به ترتیب با نرخ‌های ۱۱۴.۳، ۱۱۳.۸ و ۱۰۸.۳ درصد بالاترین نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه را ثبت کرده‌اند. در مقابل، استان‌های تهران، البرز و سیستان و بلوچستان به ترتیب با ثبت نرخ‌های ۷۴.۶، ۸۲.۹ و ۸۳.۸ درصد، کمترین نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه را داشته‌اند. در شهریورماه، مسیر تغییر تورم نقطه‌به‌نقطه در کشور و خراسان رضوی متفاوت بوده است؛ به‌طوری‌که نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه کشور از ۸۹.۰ درصد در مرداد به ۸۹.۸ درصد در شهریور افزایش یافته، در حالی که این نرخ در خراسان رضوی از ۹۷.۵ درصد به ۹۷.۱ درصد کاهش یافته است. در نتیجه، شکاف تورم نقطه‌به‌نقطه استان و کشور از ۸.۵ واحد درصد در مرداد به ۷.۳ واحد درصد در شهریور کاهش یافته است. خراسان رضوی در شهریورماه در جایگاه شانزدهم در میان استان‌های دارای بالاترین نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه قرار داشته است.

همچنین، فاصله میان بالاترین و پایین‌ترین نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه استان‌های کشور نسبت به ماه قبل اندکی کاهش یافته و به ۳۹.۷ واحد درصد رسیده است. با این حال، تعداد استان‌هایی که نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه آنها بیش از ۱۰۰ درصد بوده، همچنان ۹ استان باقی مانده است. بنابراین، اگرچه دامنه اختلاف نرخ تورم میان استان‌ها اندکی کاهش یافته، اما همچنان در برخی استان‌ها نرخ‌های بسیار بالای تورم نقطه‌به‌نقطه مشاهده می‌شود.

مقایسه تورم نقطه به نقطه خوراکی ها و کالاهای غیرخوراکی و خدمات در استان ها:
نمودار ۹- مقایسه تورم نقطه به نقطه خوراکی ها و کالاهای غیرخوراکی و خدمات (درصد)

منبع: مرکز آمار ایران (۱۴۰۵)

تورم نقطه به نقطه گروه های کالایی اصلی در شهریورماه ۱۴۰۵ الگویی مشابه ماه های اخیر داشته است؛ به گونه ای که در تمامی استان های کشور، نرخ تورم نقطه به نقطه گروه خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات بالاتر از نرخ گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات بوده است. با توجه به سهم بالاتر خوراکی ها در سبد هزینه ای خانوارهای دهک های پایین تر، تداوم نرخ های بالاتر تورم در این گروه می تواند آثار متفاوتی بر دهک های مختلف هزینه ای داشته باشد؛ موضوعی که در بخش تحلیل دهک های هزینه ای گزارش با جزئیات بیشتری بررسی شده است.

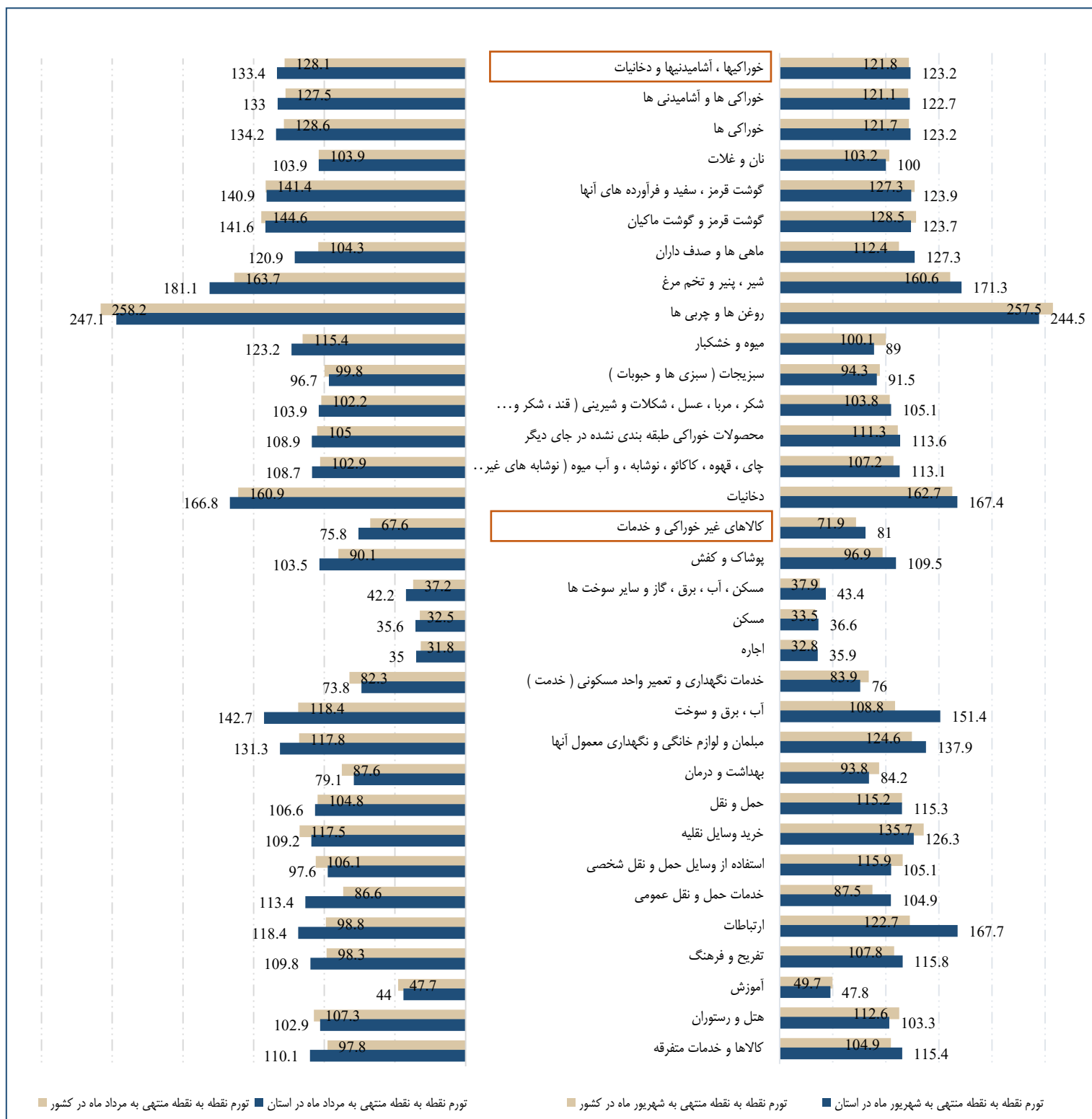
در گروه خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات، استان هرمزگان با نرخ ۱۴۹.۸ درصد، همانند ماه گذشته بالاترین تورم نقطه به نقطه را ثبت کرده است. پس از آن، استان های ایلام، لرستان و آذربایجان غربی به ترتیب با نرخ های ۱۴۰.۴، ۱۳۸.۷ و ۱۳۸.۵ درصد در رتبه های بعدی قرار گرفته اند. در مقابل، استان های سیستان و بلوچستان، خراسان جنوبی و قم به ترتیب با نرخ های ۱۰۴، ۱۰۶.۹ و ۱۰۹.۴ درصد، پایین ترین نرخ های این گروه را داشته اند. در خراسان رضوی، تورم نقطه به نقطه این گروه ۱۲۳.۲ درصد بوده که ۱.۴ واحد درصد بالاتر از متوسط ۱۲۱.۸ درصدی کشور قرار دارد. بنابراین، فاصله تورم خوراکی های استان با متوسط کشور در شهریورماه محدود بوده است.

در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات، استان گلستان با نرخ ۹۵.۶ درصد و هرمزگان با نرخ ۹۳.۳ درصد بالاترین نرخ‌های تورم نقطه‌به‌نقطه را ثبت کرده‌اند. در سوی دیگر، استان‌های تهران و سمنان به‌ترتیب با نرخ‌های ۵۶.۸ و ۶۲.۶ درصد در زمره استان‌های دارای پایین‌ترین نرخ تورم این گروه قرار داشته‌اند. خراسان رضوی با ثبت نرخ ۸۱ درصد، ۹.۱ واحد درصد بالاتر از متوسط ۷۱.۹ درصدی کشور قرار گرفته است.

همچنین، فاصله نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه دو گروه اصلی در خراسان رضوی، یعنی ۱۲۳.۲ درصد برای خوراکی‌ها و ۸۱ درصد برای کالاهای غیرخوراکی و خدمات، ۴۲.۲ واحد درصد بوده است. با این حال، از منظر مقایسه استان با کشور، نکته مهم‌تر تفاوت اندازه شکاف در دو گروه است: شکاف خراسان رضوی با متوسط کشور در گروه خوراکی‌ها تنها ۱.۴ واحد درصد است، در حالی که این فاصله در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات به ۹.۱ واحد درصد می‌رسد. بنابراین، وجه متمایز تورم نقطه‌به‌نقطه خراسان رضوی در شهریورماه، بیش از آنکه ناشی از گروه خوراکی‌ها باشد، در بالاتر بودن نرخ تورم کالاهای غیرخوراکی و خدمات نسبت به متوسط کشور مشاهده می‌شود.

جزئیات تورم نقطه به نقطه در زیرگروه های کالاها و خدمات در کشور و استان:

نمودار ۱۰- مقایسه نرخ تورم نقطه به نقطه زیرگروه های کالا و خدمات در استان و کشور (درصد)

بر اساس آمار نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه زیرگروه‌های کالایی و خدمات در شهریورماه، نرخ تورم دو گروه اصلی "خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات" و "کالاهای غیرخوراکی و خدمات" در استان خراسان رضوی بالاتر از متوسط کشور بوده است. **تورم نقطه‌به‌نقطه گروه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات** در استان ۱۲۳.۲ درصد بوده که ۱.۴ واحد درصد بالاتر از نرخ ۱۲۱.۸ درصدی کشور است. در گروه **کالاهای غیرخوراکی و خدمات** نیز نرخ تورم استان با ثبت نرخ ۸۱ درصد، ۹.۱ واحد درصد بالاتر از نرخ ۷۱.۹ درصدی کشور قرار گرفته است. بنابراین، فاصله تورمی استان و کشور در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات به مراتب بیشتر از گروه خوراکی‌ها بوده است.

در میان زیرگروه‌های خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات در سطح کشور، بیشترین نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه به ترتیب مربوط به **روغن‌ها و چربی‌ها** با ۲۵۷.۵ درصد، **دخانیات** با ۱۶۲.۷ درصد و **شیر، پنیر و تخم‌مرغ** با ۱۶۰.۶ درصد بوده است. در **گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات** نیز **خرید وسایل نقلیه** با ۱۳۵.۷ درصد، **مبلمان و لوازم خانگی و نگهداری معمول آنها** با ۱۲۴.۶ درصد و **ارتباطات** با ۱۲۲.۷ درصد بالاترین نرخ‌های تورم نقطه‌به‌نقطه کشور را به ثبت رسانده‌اند.

در مقابل، در سطح کشور **پایین‌ترین** نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در میان زیرگروه‌های خوراکی مربوط به **سبزیجات** با ۹۴.۳ درصد و **میوه و خشکبار** با ۱۰۰.۱ درصد بوده است. در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات نیز **اجاره** با ۳۲.۸ درصد، **مسکن** با ۳۳.۵ درصد پایین‌ترین نرخ‌ها را داشته‌اند.

در استان **خراسان رضوی** نیز بیشترین نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در گروه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات به ترتیب در شهریور ماه در زیرگروه‌های **روغن‌ها و چربی‌ها** با ۲۴۴.۵ درصد، **شیر، پنیر و تخم‌مرغ** با ۱۷۱.۳ درصد و **دخانیات** با ۱۶۷.۴ درصد مشاهده شده است. در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات نیز **ارتباطات** با ۱۶۷.۷ درصد، **آب، برق و سوخت** با ۱۵۱.۴ درصد و **مبلمان و لوازم خانگی و نگهداری معمول آنها** با ۱۳۷.۹ درصد بیشترین نرخ تورم را ثبت کرده‌اند.

از سوی دیگر، پایین ترین نرخ تورم نقطه به نقطه استان در گروه خوراکی ها مربوط به میوه و خشکبار با ۸۹ درصد و سبزیجات با ۹۱.۵ درصد بوده است. در گروه کالاهای غیر خوراکی و خدمات نیز اجاره با ۳۵.۹ درصد و مسکن با ۳۶.۶ درصد پایین ترین نرخ های تورم نقطه به نقطه را به خود اختصاص داده اند.

در مجموع، اگرچه تورم نقطه به نقطه گروه خوراکی ها در استان تنها اندکی بالاتر از متوسط کشور قرار داشته، در گروه کالاهای غیر خوراکی و خدمات فاصله بیشتری میان استان و کشور مشاهده می شود. مهم ترین تفاوت مربوط به زیرگروه ارتباطات است که نرخ تورم استان در آن حدود ۴۵ واحد درصد بالاتر از کشور بوده است. همچنین در آب، برق و سوخت، فاصله تورم استان و کشور حدود ۴۲.۶ واحد درصد بوده است. تورم مبلمان و لوازم خانگی، خدمات حمل و نقل عمومی، تفریح و فرهنگ، کالاهای و خدمات متفرقه، ماهی ها و صدف داران و شیر، پنیر و تخم مرغ نیز در استان بالاتر از متوسط کشور قرار داشته است.

در مقابل، نرخ تورم زیرگروه هایی مانند روغن ها و چربی ها، گوشت قرمز و گوشت ماکیان، میوه و خشکبار، سبزیجات، بهداشت و درمان، خرید وسایل نقلیه، استفاده از وسایل حمل و نقل شخصی، آموزش و هتل و رستوران در استان پایین تر از نرخ متناظر کشور بوده است.

علاوه بر این، مقایسه تورم نقطه به نقطه مرداد و شهریور نیز نشان می دهد که برخلاف تورم ماهانه، جهت شکاف تورمی استان و کشور در اغلب زیرگروه ها از ثبات بیشتری برخوردار بوده و تغییر جهت در تعداد محدودی از زیرگروه ها رخ داده است. در سطح دو گروه اصلی نیز، اگرچه نرخ تورم استان در هر دو ماه بالاتر از کشور بوده، تحولات آنها متفاوت بوده است. در گروه خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات، نرخ تورم استان از ۱۳۳.۴ درصد در مرداد به ۱۲۳.۲ درصد در شهریور کاهش یافته و نرخ کشور نیز از ۱۲۸.۱ به ۱۲۱.۸ درصد رسیده است؛ در نتیجه، شکاف استان و کشور از ۵.۳ واحد درصد به ۱.۴ واحد درصد کاهش یافته است.

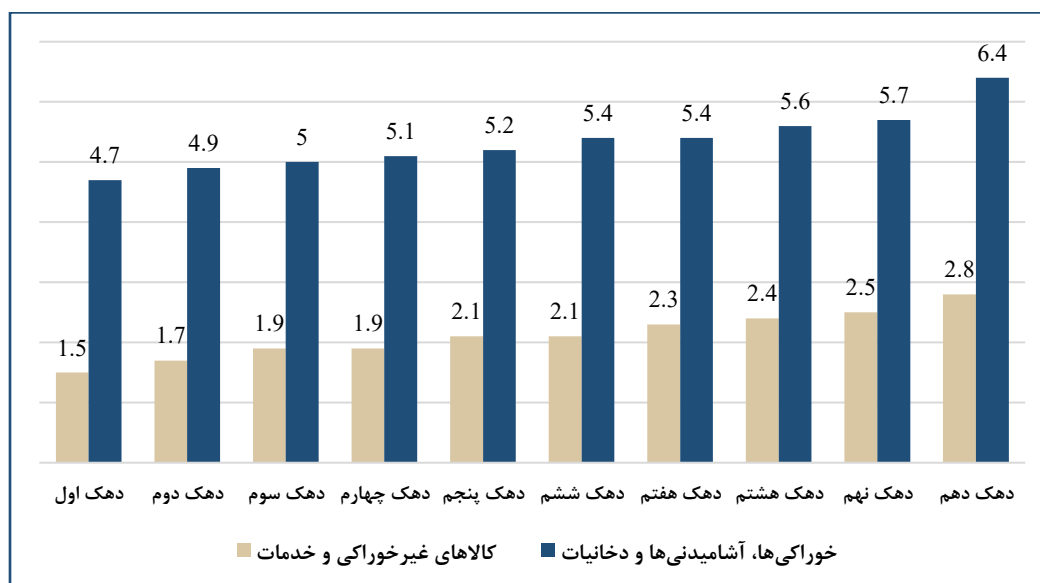
در مقابل، در گروه کالاهای غیر خوراکی و خدمات، نرخ تورم نقطه به نقطه استان از ۷۵.۸ درصد در مرداد به ۸۱ درصد در شهریور افزایش یافته و نرخ کشور نیز از ۶۷.۶ به ۷۱.۹ درصد رسیده است. در نتیجه، شکاف تورمی این گروه از ۸.۲ واحد درصد در مرداد به ۹.۱ واحد درصد در شهریور افزایش یافته است. این تفاوت نشان می دهد که در

شهریورماه، هم‌زمان با کاهش فاصله تورمی استان و کشور در بخش خوراکی‌ها، فاصله در بخش کالاهای غیرخوراکی و خدمات اندکی بیشتر شده است.

در سطح زیرگروه‌ها، یکی از مهم‌ترین تحولات مربوط به ارتباطات است؛ نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه این زیرگروه در استان از ۱۱۸.۴ درصد در مرداد به ۱۶۷.۷ درصد در شهریور افزایش یافته، در حالی که نرخ کشور از ۹۸.۸ به ۱۲۲.۷ درصد رسیده و در نتیجه فاصله استان با کشور به‌طور محسوسی افزایش یافته است. در مقابل، در زیرگروه میوه و خشکبار، وضعیت استان نسبت به کشور تغییر جهت داده است؛ به‌گونه‌ای که در مرداد نرخ تورم استان بالاتر از کشور بود، اما در شهریور با ثبت ۸۹ درصد در استان در مقابل ۱۰۰.۱ درصد در کشور، نرخ استان پایین‌تر قرار گرفته است.

مقایسه تورم دهک‌های هزینه‌ای (شهریورماه ۱۴۰۵):

نمودار ۱۱- تورم ماهانه گروه‌های کالایی در دهک‌های هزینه‌ای (درصد)

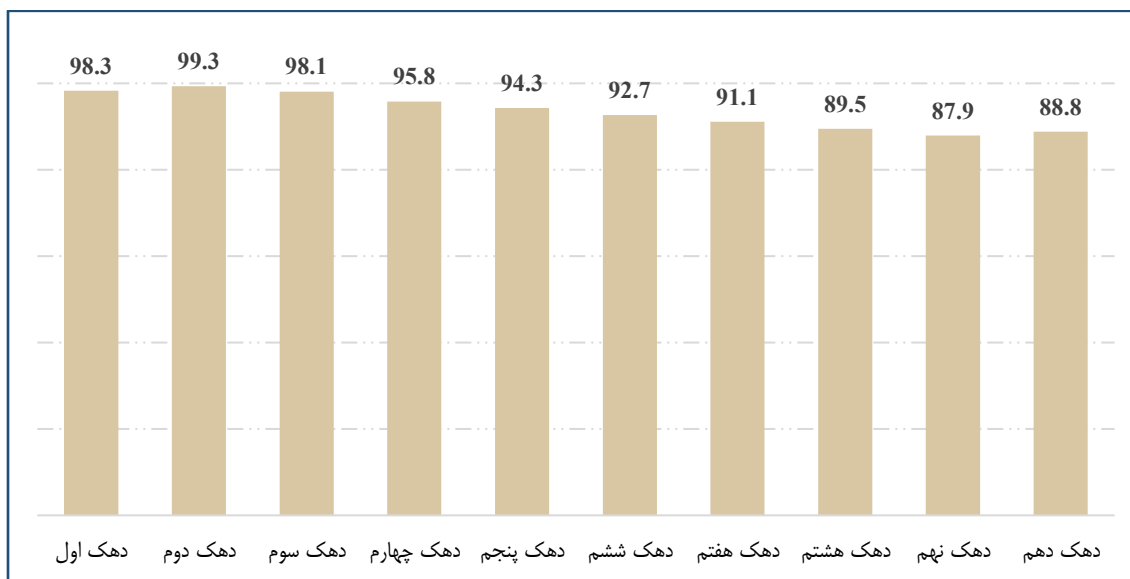
منبع: مرکز آمار ایران (۱۴۰۵)

بر اساس داده‌های مرکز آمار ایران، در شهریورماه ۱۴۰۵، نرخ تورم ماهانه گروه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات در تمامی دهک‌های هزینه‌ای بالاتر از نرخ تورم گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات بوده است. تورم ماهانه گروه خوراکی‌ها از ۴.۷ درصد در دهک اول آغاز شده و با روندی افزایشی به ۶.۴ درصد در دهک دهم رسیده است. در

گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات نیز نرخ تورم ماهانه از ۱.۵ درصد در دهک اول به ۲.۸ درصد در دهک دهم افزایش یافته است.

این الگو نشان می‌دهد که در شهر یورماه، نرخ رشد قیمت‌ها در هر دو گروه اصلی با حرکت از دهک‌های پایین به دهک‌های بالاتر افزایش یافته است. با این حال، ارزیابی میزان اثرپذیری هر دهک از تورم صرفاً بر اساس نرخ تورم گروه‌ها امکان‌پذیر نیست و باید ضریب اهمیت و وزن کالاها و خدمات در سبد هزینه‌ای هر دهک نیز در نظر گرفته شود.

نمودار ۱۲- تورم نقطه به نقطه در دهک‌های هزینه‌ای (درصد)

منبع: مرکز آمار ایران (۱۴۰۵)

الگوی تورم نقطه‌به‌نقطه در شهر یورماه با تورم ماهانه متفاوت است. نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه از ۹۸.۳ درصد در دهک اول آغاز شده و در مجموع با حرکت به سمت دهک‌های بالاتر کاهش یافته و در دهک دهم به ۸۸.۸ درصد رسیده است. به این ترتیب، فاصله نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه دهک اول و دهک حدود ۹.۵ واحد درصد بوده است.

بالاتر بودن نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در دهک‌های پایین‌تر را می‌توان در ارتباط با تفاوت ساختار سبد هزینه‌ای خانوارها در دهک‌های مختلف بررسی کرد. نرخ تورم هر دهک تنها تابع تغییر قیمت کالاها و خدمات نیست، بلکه وزن یا ضریب اهمیت هر گروه کالایی و خدماتی در سبد هزینه‌ای آن دهک نیز در محاسبه شاخص اثرگذار

است. به بیان دیگر، هرچه سهم یک گروه با افزایش قیمت بیشتر در سبد یک دهک بالاتر باشد، تغییرات قیمت آن گروه تأثیر بیشتری بر نرخ تورم آن دهک خواهد داشت.

از آنجا که در دهک‌های پایین‌تر، برخی اقلام خوراکی و کالاهای اساسی سهم بیشتری از مخارج خانوار را به خود اختصاص می‌دهند، افزایش شدیدتر قیمت این اقلام می‌تواند اثر بیشتری بر شاخص قیمت این دهک‌ها داشته باشد. در مقابل، در دهک‌های بالاتر سهم بیشتری از سبد هزینه‌ای به برخی گروه‌های خدماتی و غیرخوراکی اختصاص دارد و در نتیجه، الگوی تغییرات قیمت این گروه‌ها نقش بیشتری در نرخ تورم آنها ایفا می‌کند. بنابراین، تفاوت نرخ تورم میان دهک‌ها را باید حاصل ترکیب دو عامل "شدت افزایش قیمت‌ها" و "وزن متفاوت گروه‌های مصرفی در سبد هر دهک" دانست.

بر همین اساس، برای تفسیر دقیق‌تر اختلاف تورم نقطه‌به‌نقطه میان دهک‌های هزینه‌ای، صرف مشاهده نرخ تورم کافی نیست و لازم است ضرایب اهمیت گروه‌های کالایی و خدماتی در سبد دهک‌ها نیز بررسی شود. مقایسه این ضرایب می‌تواند نشان دهد کدام گروه‌ها نقش بیشتری در شکل‌گیری تفاوت تورمی میان خانوارهای واقع در سطوح مختلف هزینه‌ای داشته‌اند. از این منظر، یک شوک قیمتی واحد الزاماً اثر یکسانی بر همه خانوارها ندارد و بسته به ترکیب سبد مصرفی، می‌تواند نرخ تورم متفاوتی را برای دهک‌های مختلف ایجاد کند.

سهم گروه های کالا و خدمات در تورم ماهانه دهک های هزینه ای

جدول ۲- سهم گروه ها در تورم ماهانه دهک های هزینه ای

دهک دهم	دهک نهم	دهک دوم	دهک اول	گروه های کالاها و خدمات
۵.۲۷	۴.۴۰	۳.۰۶	۲.۸۶	تورم ماهانه کل
۱۶.۷٪	۲۳.۶٪	۳۱.۷٪	۳۱.۵٪	خوراکی ها ، آشامیدنی ها و دخانیات
۲.۳٪	۳.۶٪	۸.۵٪	۹.۱٪	نان و غلات
۲.۵٪	۲.۵٪	-۷.۵٪	-۱۴.۰٪	گوشت قرمز و گوشت ماکیان
۱.۳٪	۱.۸٪	۱.۳٪	۱.۰٪	ماهی ها و صدف داران
۱.۳٪	۲.۳٪	۴.۶٪	۵.۲٪	شیر ، پنیر و تخم مرغ
۰.۸٪	۱.۱٪	۲.۶٪	۳.۵٪	روغن ها و چربی ها
۲.۳٪	۲.۳٪	-۱.۰٪	-۱.۰٪	میوه و خشکبار
۳.۲٪	۵.۷٪	۱۳.۱٪	۱۶.۴٪	سبزیجات (سبزی ها و حبوبات)
۰.۸٪	۱.۱٪	۲.۰٪	۲.۱٪	شکر ، مربا ، عسل ، شکلات و شیرینی (قند و شکر و شیرینی ها)
۰.۹٪	۱.۴٪	۳.۳٪	۳.۵٪	محصولات خوراکی طبقه بندی نشده در جای دیگر
۰.۹٪	۱.۶٪	۳.۹٪	۳.۸٪	چای ، قهوه ، کاکائو ، نوشابه و آب میوه (نوشابه های غیر الکلی)
۰.۲٪	۰.۵٪	۱.۶٪	۱.۴٪	دخانیات
۸۳.۳٪	۷۶.۴٪	۶۸.۳٪	۶۸.۵٪	کالاهای غیر خوراکی و خدمات
۷.۴٪	۸.۲٪	۴.۲٪	۲.۴٪	پوشاک و کفش
۱۴.۸٪	۱۸.۶٪	۲۵.۵٪	۳۲.۲٪	مسکن ، آب ، برق ، گاز و سایر سوخت ها
۶.۵٪	۶.۱٪	۷.۵٪	۷.۷٪	مبلمان و لوازم خانگی و نگهداری معمول آنها
۷.۴٪	۸.۰٪	۱۱.۴٪	۱۲.۶٪	بهداشت و درمان
۲۴.۱٪	۱۴.۵٪	۷.۲٪	۵.۲٪	حمل و نقل
۵.۵٪	۵.۲٪	۲.۶٪	۰.۷٪	ارتباطات
۱.۹٪	۱.۸٪	۱.۶٪	۱.۰٪	تفریح و فرهنگ
۱.۱٪	۰.۹٪	۰.۳٪	۰.۳٪	آموزش
۲.۷٪	۱.۸٪	۱.۳٪	۰.۷٪	هتل و رستوران
۱۲.۱٪	۱۰.۷٪	۶.۲٪	۵.۶٪	کالاها و خدمات متفرقه

منبع: محاسبات گزارش بر اساس داده های مرکز آمار ایران

بررسی سهم نسبی گروه های کالا و خدمات از تورم ماهانه دهک های هزینه ای نشان می دهد که ترکیب منشأ تورم

در دهک های پایین و بالا به طور محسوسی متفاوت است. در دهک اول، حدود ۳۱.۵ درصد از تورم ماهانه به

گروه خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات و ۶۸.۵ درصد به کالاهای غیر خوراکی و خدمات مربوط بوده است.

این نسبت در دهک دوم به ترتیب ۳۱.۷ و ۶۸.۳ درصد است. در مقابل، سهم خوراکی ها در دهک نهم به ۲۳.۶ درصد

و در دهک دهم به ۱۶.۷ درصد کاهش یافته و سهم کالاهای غیرخوراکی و خدمات به ترتیب به ۷۶.۴ و ۸۳.۳ درصد افزایش یافته است (این ارقام از تقسیم سهم هر گروه از تورم ماهانه، بر حسب واحد درصد، بر نرخ تورم ماهانه شاخص کل همان دهک به دست آمده‌اند).

در دهک‌های پایین‌تر، مسکن و خوراکی‌ها نقش برجسته‌تری در شکل‌گیری تورم ماهانه دارند. در دهک اول، گروه مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها به‌تنهایی حدود ۳۲.۲ درصد از تورم ماهانه را تشکیل داده است. در بخش خوراکی‌ها نیز سبزیجات با سهم ۱۶.۴ درصد، نان و غلات با ۹.۱ درصد و شیر، پنیر و تخم‌مرغ با ۵.۲ درصد از مهم‌ترین اقلام مؤثر بوده‌اند. همچنین کاهش قیمت برخی اقلام، از جمله گوشت قرمز و ماکیان و میوه و خشکبار، بخشی از فشار افزایشی سایر گروه‌ها را در دهک اول تعدیل کرده است.

در دهک‌های بالاتر، نقش برخی کالاهای غیرخوراکی و خدمات افزایش می‌یابد. بارزترین نمونه، حمل‌ونقل است که سهم آن از تورم ماهانه از ۵.۲ درصد در دهک اول و ۷.۲ درصد در دهک دوم، به ۱۴.۵ درصد در دهک نهم و ۲۴.۱ درصد در دهک دهم می‌رسد. سهم کالاها و خدمات متفرقه و ارتباطات نیز در دهک‌های نهم و دهم بیش از دهک‌های پایین‌تر است. در مقابل، سهم مسکن از ۳۲.۲ درصد در دهک اول به ۱۴.۸ درصد در دهک دهم و سهم خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات از ۳۱.۵ به ۱۶.۷ درصد کاهش می‌یابد.

در مجموع، داده‌های شهریور نشان می‌دهد که افزایش تورم ماهانه با حرکت به سمت دهک‌های بالاتر، بیش از همه با افزایش سهم کالاهای غیرخوراکی و خدمات همراه بوده است؛ در حالی که در دهک‌های پایین‌تر، خوراکی‌ها و مسکن سهم بیشتری در شکل‌گیری تورم ماهانه دارند. این تفاوت با ساختار متفاوت سبد هزینه‌ای دهک‌ها نیز سازگار است و نشان می‌دهد که برای تحلیل تفاوت تورمی میان خانوارها، صرف مقایسه نرخ تورم کافی نیست و باید ترکیب گروه‌های مؤثر و وزن آنها در سبد هزینه‌ای هر دهک نیز مورد توجه قرار گیرد.

تحلیل ضرایب اهمیت گروه های کالا و خدمات در دهک های هزینه ای

جدول ۳- ضریب اهمیت گروه های کالایی در دهک اول، دوم، نهم و دهم هزینه ای (درصد)

دهک دهم	دهک نهم	دهک دوم	دهک اول	گروه های کالاها و خدمات
۲۱.۵۵	۲۸.۴	۴۲.۲۹	۴۲.۳۶	خوراکی ها ، آشامیدنی ها و دخانیات
۴.۶۷	۶.۰۹	۹.۷۹	۹.۸۸	نان و غلات
۴.۳۹	۵.۶۳	۷.۴۴	۶.۷۶	گوشت قرمز و گوشت ماکیان
۰.۶۷	۰.۷۹	۰.۴۸	۰.۴۶	ماهی ها و صدف داران
۱.۹۷	۲.۸۱	۴.۴۶	۴.۹۱	شیر ، پنیر و تخم مرغ
۰.۸	۱.۰۷	۲.۲۶	۲.۵۷	روغن ها و چربی ها
۳.۴۱	۳.۹۳	۳.۷۷	۳.۱۱	میوه و خشکبار
۲.۵۲	۳.۷۷	۶.۴۷	۷.۱	سبزیجات (سبزی ها و حبوبات)
۱.۱۳	۱.۵۳	۲.۴۸	۲.۶۴	شکر ، مربا ، عسل ، شکلات و شیرینی (قند و شکر و شیرینی ها)
۰.۷۸	۱.۰۷	۱.۶۸	۱.۷۱	محصولات خوراکی طبقه بندی نشده در جای دیگر
۰.۸۸	۱.۲۷	۲.۳۷	۲.۲	چای ، قهوه ، کاکائو ، نوشابه و آب میوه (نوشابه های غیر الکلی)
۰.۳۳	۰.۴۵	۱.۰۹	۱.۰۲	دخانیات
۷۸.۴۵	۷۱.۶	۵۷.۷۱	۵۷.۶۴	کالاهای غیر خوراکی و خدمات
۶.۱	۵.۶۸	۲.۱۴	۱.۱۷	پوشاک و کفش
۳۲.۸۷	۳۵.۱	۳۳.۹۷	۳۹.۳۸	مسکن ، آب ، برق ، گاز و سایر سوخت ها
۵.۵۳	۴.۵۱	۳.۷۸	۳.۵۸	مبلمان و لوازم خانگی و نگهداری معمول آنها
۹.۴۳	۷.۶۱	۴.۸۱	۴.۲۱	بهداشت و درمان
۱۳.۶۶	۸.۷	۵.۲	۳.۵۲	حمل و نقل
۲.۲۱	۲.۵۲	۲.۶۱	۲.۱۱	ارتباطات
۱.۱۸	۰.۹	۰.۴۵	۰.۲۸	تفریح و فرهنگ
۱.۴۶	۱.۱۱	۰.۳۲	۰.۱۵	آموزش
۱.۵۵	۰.۹۱	۰.۳۴	۰.۲۱	هتل و رستوران
۴.۴۵	۴.۵۷	۴.۰۸	۳.۰۲	کالاها و خدمات متفرقه

بررسی ضرایب اهمیت گروه های مختلف کالا و خدمات در دهک های هزینه ای نشان می دهد که ساختار سبد مصرفی

خانوارها در دهک های اول و دوم در مقایسه با دهک های نهم و دهم تفاوت محسوسی دارد. مهم ترین تفاوت

به سهم دو گروه اصلی خوراکی ها و کالاهای غیرخوراکی و خدمات مربوط است؛ به گونه ای که سهم خوراکی ها،

آشامیدنی‌ها و دخانیات در دهک‌های پایین به مراتب بیشتر از دهک‌های بالاتر است و در مقابل، با حرکت به سمت دهک‌های بالاتر، سهم کالاهای غیرخوراکی و خدمات در سبد هزینه‌ای خانوار افزایش می‌یابد. این تفاوت ساختاری سبب می‌شود تغییر قیمت گروه‌های مختلف، اثر یکسانی بر شاخص قیمت مصرف‌کننده در دهک‌های مختلف نداشته باشد.

در میان گروه‌های خوراکی، نان و غلات نمونه روشنی از این تفاوت است. ضریب اهمیت این گروه در دهک اول و دوم به ترتیب ۹.۸۸ و ۹.۷۹ درصد است، در حالی که این سهم در دهک نهم و دهم به ترتیب به ۶.۰۹ و ۴.۶۷ درصد کاهش می‌یابد. الگوی مشابهی در گوشت قرمز و گوشت ماکیان نیز مشاهده می‌شود؛ به‌طوری‌که سهم این گروه در سبد دهک‌های پایین بیشتر از دهک‌های بالاست. همچنین، سهم شیر، پنیر و تخم‌مرغ و روغن‌ها و چربی‌ها نیز در دهک‌های پایین‌تر نسبت به دهک‌های بالا بیشتر است. این الگو نشان می‌دهد که برخی اقلام اساسی خوراکی وزن بیشتری در سبد هزینه‌ای خانوارهای دهک‌های پایین دارند؛ بنابراین، افزایش قیمت این اقلام می‌تواند به دلیل ضریب اهمیت بالاتر آنها، اثر بیشتری بر شاخص قیمت مصرف‌کننده این دهک‌ها داشته باشد. در نتیجه، زمانی که افزایش قیمت در چند قلم اساسی خوراکی به‌صورت هم‌زمان رخ دهد، اثر آن بر تورم دهک‌های پایین می‌تواند محسوس‌تر باشد؛ در حالی که در دهک‌های بالا، تغییرات قیمت گروه‌های خدماتی سهم بیشتری در شکل‌گیری تورم دارد.

در مقابل، در برخی گروه‌های خدماتی، الگوی معکوسی مشاهده می‌شود. حمل‌ونقل یکی از بارزترین نمونه‌هاست؛ سهم آن از ۳.۵۲ درصد در دهک اول به ۱۳.۶۶ درصد در دهک دهم افزایش می‌یابد. سهم بهداشت و درمان نیز در دهک‌های بالاتر بیشتر است. همچنین ضریب اهمیت آموزش از ۰.۱۵ درصد در دهک اول و ۰.۳۲ درصد در دهک دوم به حدود ۱.۱۸ درصد در دهک نهم و ۱.۴۶ درصد در دهک دهم افزایش پیدا می‌کند. بنابراین، تغییر قیمت خدماتی از این دست، در محاسبه تورم دهک‌های بالاتر وزن بیشتری خواهد داشت. این اختلاف نشان می‌دهد که سهم هزینه‌های آموزشی در سبد خانوارهای دهک‌های بالاتر به مراتب بیشتر از دهک‌های پایین است. هرچند صرف این تفاوت نمی‌توان از وجود نابرابری در دسترسی یا کیفیت آموزش نتیجه‌گیری کرد، اما فاصله قابل‌توجه وزن آموزش در سبد هزینه‌ای دهک‌ها می‌تواند نشانه‌ای از تفاوت الگوی هزینه‌کرد خانوارها برای آموزش

باشد و از این منظر، بررسی آن در مطالعات مربوط به نابرابری آموزشی و فرصت های برخورداری از خدمات آموزشی اهمیت دارد.

در عین حال، مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت ها در هر چهار دهک مورد بررسی سهم بالایی از سبد هزینه ای خانوار را به خود اختصاص داده و یکی از مهم ترین اجزای سبد در تمامی سطوح هزینه ای است. از این رو، تحولات قیمت این گروه برخلاف برخی اقلام خوراکی یا خدماتی، می تواند به طور گسترده بر شاخص قیمت خانوارهای واقع در دهک های مختلف اثرگذار باشد.

در مجموع، تفاوت ضرایب اهمیت نشان می دهد که تفاوت نرخ تورم میان دهک ها تنها ناشی از تفاوت در میزان افزایش قیمت کالاها و خدمات نیست، بلکه ترکیب متفاوت سبد هزینه ای خانوارها نیز در شکل گیری آن نقش دارد. از آنجا که سهم اقلام خوراکی و برخی کالاهای اساسی در دهک های پایین بیشتر است، افزایش شدید قیمت این اقلام می تواند اثر بیشتری بر تورم این دهک ها بر جای بگذارد؛ در حالی که در دهک های بالاتر، تغییر قیمت گروه هایی نظیر حمل و نقل، بهداشت و درمان، آموزش و سایر خدمات از وزن بیشتری برخوردار است. این تفاوت در ترکیب سبد هزینه ای می تواند بخشی از بالاتر بودن نرخ تورم نقطه به نقطه مشاهده شده در دهک های پایین تر در شهریورماه را توضیح دهد.

جمع بندی

بررسی تحولات شاخص قیمت مصرف کننده در شهریورماه ۱۴۰۵ نشان می دهد که تصویر تورمی خراسان رضوی در مقایسه با کشور چندوجهی است و نمی توان صرفاً بر مبنای یک شاخص درباره بهبود یا تشدید وضعیت تورمی استان قضاوت کرد. تورم ماهانه استان با نرخ ۳.۹ درصد، ۰.۳ واحد درصد کمتر از متوسط ۴.۲ درصدی کشور بوده است؛ با این حال، تورم نقطه به نقطه استان با نرخ ۹۷.۱ درصد، ۷.۳ واحد درصد و تورم سالانه با نرخ ۷۹.۹ درصد، ۶.۳ واحد درصد بالاتر از متوسط کشور قرار داشته است. بنابراین، کاهش نسبی فاصله استان و کشور در برخی شاخص های کوتاه مدت هنوز به معنای همگرایی کامل وضعیت تورمی استان با متوسط ملی نیست.

در مقیاس ماهانه، یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های شهریور **تفاوت رفتار دو گروه اصلی کالا و خدمات** بوده است. تورم خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات در خراسان رضوی **۱.۲ درصد** و پایین‌تر از متوسط کشور بوده، در حالی که تورم کالاهای غیرخوراکی و خدمات در استان به **۶.۱ درصد** رسیده و از متوسط کشور فراتر رفته است. در سطح زیرگروه‌ها نیز بیشترین واگرایی استان از کشور در **ارتباطات** مشاهده شده است. این الگو نشان می‌دهد که برای پایش تورم استان، تمرکز صرف بر خوراکی‌ها کافی نیست و تحولات بخش خدمات و کالاهای غیرخوراکی نیز باید به‌طور مستمر مورد توجه قرار گیرد. نرخ‌های متناظر کشور برای این دو گروه در شهریور به ترتیب **۲.۳** و **۵.۷ درصد** بوده است.

در تورم نقطه‌به‌نقطه نیز اگرچه نرخ خراسان رضوی از **۹۷.۵ درصد در مرداد به ۹۷.۱ درصد در شهریور** کاهش یافته و شکاف آن با کشور از **۸.۵ به ۷.۳ واحد درصد** رسیده، سطح تورم استان همچنان بالاتر از متوسط ملی است. در این شاخص، شکاف استان و کشور در گروه خوراکی‌ها محدود و حدود **۱.۴ واحد درصد** است، اما در کالاهای غیرخوراکی و خدمات به **۹.۱ واحد درصد** می‌رسد. از این‌رو، تفاوت اصلی الگوی تورم خراسان رضوی با کشور در شهریور، بیش از همه در **بالاتر بودن تورم کالاهای غیرخوراکی و خدمات** نمایان شده است. در سطح کشور نیز تورم نقطه‌به‌نقطه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات **۱۲۱.۸ درصد** و کالاهای غیرخوراکی و خدمات **۷۱.۹ درصد** اعلام شده است.

تحلیل دهک‌های هزینه‌ای نیز نشان می‌دهد که آثار تورم برای خانوارها یکسان نیست. در شهریورماه، تورم ماهانه دهک‌های بالاتر بیشتر بوده، در حالی که در تورم نقطه‌به‌نقطه، نرخ‌های بالاتر عمدتاً در دهک‌های پایین‌تر مشاهده شده است. افزون بر این، **ترکیب عوامل شکل‌دهنده تورم نیز میان دهک‌ها متفاوت است**؛ سهم نسبی خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات از تورم ماهانه از حدود **۳۱.۵ درصد در دهک اول به ۱۶.۷ درصد در دهک دهم** کاهش یافته، در مقابل سهم کالاهای غیرخوراکی و خدمات از **۶۸.۵ به ۸۳.۳ درصد** افزایش یافته است. این تفاوت با ساختار متفاوت سبد هزینه‌ای دهک‌ها نیز سازگار است؛ به‌طوری‌که وزن خوراکی‌ها در دهک‌های پایین‌تر و وزن برخی گروه‌های غیرخوراکی و خدمات در دهک‌های بالاتر بیشتر است.

در مجموع، داده های شهر یورماه نشان می دهد که مهم ترین مسئله در تحلیل تورم خراسان رضوی صرفاً سطح نرخ تورم نیست، بلکه ترکیب و منشأ آن نیز اهمیت دارد. پایین تر بودن تورم ماهانه کل استان نسبت به کشور در کنار بالاتر بودن تورم نقطه به نقطه و سالانه، افزایش نقش کالاهای غیر خوراکی و خدمات، واگرایی قابل توجه برخی زیرگروه ها از متوسط کشور و تفاوت الگوی تورم میان دهک های هزینه ای، ضرورت یک پایش تفصیلی تر را نشان می دهد.

منابع و مراجع:

- مرکز آمار ایران (۱۴۰۵)
- سازمان مدیریت و برنامه ریزی خراسان رضوی (۱۴۰۵)

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن
و کشاورزی خراسان رضوی

www.mccima.com

۰۵۱-۳۲۲۱۶۰۰۰

info@mccima.com

مرکز مطالعات و
بررسی‌های اقتصادی

۰۵۱-۳۲۲۱۶۰۰۰ - ۲۱۰

